

Kapitel 5

Grænser

2. klasse

4. klasse

6. klasse

BESKRIVELSE:

I disse tre lektioner skal eleverne arbejde med personlige grænser, overgreb, pædofili og porno.

Individuelle grænser

Personlighed, kontakt, samtale og handling er alle udtryk for situationer i hvilke vores grænser kommer til udtryk. Hvor tæt på, vi lader andre mennesker fysisk og psykisk komme på os, kan skyldes vores personlighed og kultur. I nogle kulturer er det fx almindeligt at kysse hinanden på kinden, når man hilser hinanden »goddag« og »farvel«. I Danmark hilser vi med håndtryk og giver måske et knus, hvis der er tale om fx nære venner eller familie. Det er vigtigt, at vi kender vores personlige grænser og er bevidste om hvor vores grænser går.

På samme måde, skal vi også passe på andres grænser. Vi skal huske, når vi er sammen med andre mennesker, at lægge mærke til, om de også har det godt. Synes min ven, at det var sjovt da jeg skubbede ham over i pigerne i klassen? Måske grinede han, men øjnene grinede ikke og han virkede lidt mærkelig bagefter. Øjnene viser ofte, hvordan vi virkelig har det. Kommer vi i tvivl må og bør vi altid spørge om vi gik over grænsen – og det er faktisk meget dejligt at blive spurgt om – for det kan være svært at sige »hov der gik du altså over grænsen – og det var ikke rart eller sjovt«. Hvis vi selv oplever at vores grænser er blevet overtrådt, skal vi også reagere på det. Hvis vi ikke reagerer, kan det fylde i vores krop og tanker, sådan at vi bliver trætte, triste, får ondt i maven, får hovedpine m.m. Det kan godt være et tabu og føles pinligt at tale om. Hvis vi går med mavepine og ikke rigtig har det godt, er det vigtigt, at vi kan tale med en voksen om det. Voksne har mere livserfaring end børn eller teenagere og de er derfor dem man skal tale med, når man har det svært. Sådan en voksen kan være en forældre, bedsteforældre, pædagog, lærer, onkel eller moster osv.

Vores personlige grænser er altså forskellige. Nogle kan have en meget snæver grænse, hvor kun få personer kommer ind og hvor man ikke tør så meget. Andre har en bred grænse hvor rigtig mange mennesker er lukket ind og hvor man bare tør alt muligt. Hvis man er en af disse to så kan man godt få det svært i livet. Det kan blive ensomt og trist, når grænserne om sig selv er smalle og man får ikke så mange fede

oplevelser som andre – fordi man begrænser sig selv. Hvis man har super mange venner, så kan man godt komme til at mangle nærhed og fortrolighed og når man tør alt, kan man glemme at passe på sig selv. Nogle gange kan vi tænke om os selv »jamen sådan er jeg og det må andre bare respektere« hvor det kunne være godt for os at tænke på, om det kunne være sundt for os at flytte vores grænser lidt. Vi ændrer os nemlig hele livet og det skal vi huske, at nogle af vores grænser også skal gøre. Der findes desværre både voksne og børn, der ikke forstår eller formår at overholde og respektere andres grænser.

Overgreb og pædofili

Seksualitet, og sex i det hele taget, er noget der hører voksenlivet til. Det er noget dejligt og rart der sker mellem manden og kvinden. Børn og teenagere skal derfor ikke røres på brysterne, i skridtet eller kyskes intimt fx med tungen. Voksne som går langt over grænserne, begår kriminalitet. Når forældre er trygge og glade for disse personer, er det fordi de tror, at sådanne mennesker ikke ville begå overgreb mod deres børn. Børn skal fortælle om ting de synes er mærkelige eller ubehagelige – til en tryk voksen, så det stopper. Ligesom med de voksne, er der også børn der kan begå overgreb mod børn. Her gælder det også, at det er vigtigt at børn fortæller voksne hvis de oplever at nogle begår overgreb imod dem. Børn der begår overgreb er ofte børn, der selv er udsat for overgreb og de skal have hjælp. Børnene skal vide, at selvom det kan virke flovt eller selvom de fx er blevet truet til fortie et overgreb er det vigtigt at fortælle det til en tryk voksen. Børnene skal informeres om det på en måde der ikke skræmmer dem eller gør situationen utryk, men på en rolig måde forklarer at man som voksen/ung/barn ikke har lov til at gøre noget imod dem som de ikke bryder sig om og at sker det, så må man altid gerne fortælle om det. Børn der oplever overgreb skal vide, at det aldrig er deres skyld det der er sket.

Porno

Pornografi er skildringer af seksuelle aktiviteter der filmes eller fotograferes, for at stimulere seksuel lyst hos dem der kigger på dette. Porno er kunstige fremstillinger af hvad sex kan være og det er vigtigt at forstå at det ikke er virkelighed, det der sker. Mange kommer i kontakt med pornosider på internettet via mobil,

pc eller andet medie, enten ved aktivt at søge det eller tilfældigt ved at man f.eks. følger et link eller et billede der popper op på skærmen, hvor man bliver ledt ind på en gratis pornoside.

Porno i dag er ofte meget voldelig og det er især kvinden det går ud over. Dette kan være en utrolig skræmmende og meget ubehagelig oplevelse at se på. Selv om man syntes det er skræmmende at se, så oplever man ofte samtidig en fascination og spænding, så selv om man måske skammer sig over det, vender man ofte tilbage for at se mere. Det er bestemt ikke ualmindeligt men derimod noget mange gør.

Dopaminen kræver dog for at opnå den samme ophidselse fra gang til gang, at der tilføres noget nyt og noget mere og man må derfor hele tiden finde noget der er mere og mere ekstremt, hvilket i sidste ende kan munde ud i en decideret afhængighed af porno.

Pornoafhængighed er i dag noget, som flere og flere lider af – også unge – og som ofte har det mange ødelæggende konsekvenser for personens liv. Det kan for eksempel være at isolere sig, trække sig fra sociale sammenhænge og ikke længere kunne nyde eller interessere sig for sex med en partner, men udelukkende blive tilfredsstillet ved hjælp af pornografi.

Man kan blive behandlet for pornoafhængighed – også selv om man er ung. Det er vigtigt, at man ved, at der meget stor forskel på hvad porno er og hvad sex er, for de to ting er langt fra det samme. Porno bliver lavet for at tjene penge. Porno er en industri, der tjener milliarder af kroner på at vise noget, som på nogle måder ligner sex, men som på ingen måde er realistisk eller har det mindste med sex at gøre.

Det er vigtigt at huske, at porno er instrueret og på mange måder urealistisk og at de medvirkende i høj grad kun gør det fordi de bliver betalt for det.

Sex derimod er noget man har helt frivilligt, fordi begge parter har lyst. Sex handler om at det er rart for begge parter, at man sørger for, at begge er enige i, hvad der skal ske, at man respekterer hinandens grænser og at man altid kan trække sig hvis man ikke har lyst længere.

Man »skylder« aldrig nogen at have sex og man skal aldrig presse nogen til at have sex. Man respekterer et nej. (Er man som forælder bekymret for om ens børn og unges uhindret adgang til pornosiderne, kan man købe og installere

et filter der forhindrer barnet el den unge at få adgang til disse sider.)

Du kan læse mere her i disse artikler om, hvad der kemisk sker i hjernen, når man ser porno.

[Porno virker som narko på din hjerne](#)
[Porno skader din sexlyst](#)

Internettet

Vi kan både bruge og misbruge internettet. Vi kan bruge det positivt til at finde informationer, sende e-mails, tjekke e-boks, følge venners gode oplevelser på instagram, Facebook m.m. Negativt kan vi også bruge internettet til at fylde os med voldelige billeder, sende onde vurderinger og nedsættende beskeder til andre eller få en oplevelse af, at mit liv er nedtur, for jeg ser ikke ud som de kendte eller oplever så mange spændende ting som mine venner. I dag er det meget naturligt, at børn og unge deler en masse billeder på SNAP, Facebook, Instagram o.l. Forældre har et ansvar for at følge med i, hvad børn og unge ser på.

FORMÅL MED UNDERVISNINGEN:

Eleverne vil i dette kapitel, opnå forståelse for kultur, livsvilkår og trivsel. Emnet vil hjælpe eleverne til at forstå egne grænser og rettigheder og udvikle en forståelse for andres.

I kapitlet vil eleverne arbejde med lovgivning, rettigheder, egne og andres erfaringer og vil sammen med læreren undre sig og forholde sig til emnerne.

Vidensdel til læreren: I dette kapitel gennemgår læreren først emnerne med eleverne, ud fra teksten i beskrivelsen i introduktionen, til de forskellige emner og lektioner. Inden introduktionen kan man evt. lave en brainstorm på klassen omkring hvad de allerede ved om emnet. Efter denne tekst er gennemgået, laves øvelserne med eleverne fra lærervejledningen. Afslutningsvis kan der følges op på, om eleverne blev overraskede i forløbet, lærte noget nyt eller fik bekræftet / afkræftet nogle holdninger. Husk altid at give plads til elevernes spørgsmål afslutningsvis i klassen. Du kan også finde inspiration i henvisninger efter lærervejledningen.

Overgreb og pædofili

Socialstyrelsen anvender nedenstående definition af seksuelle overgreb mod børn og unge:

- Den voksne udnytter et barns tillid
- Det seksuelle overgreb krænker barnets integritet
- Det er en handling, som barnet ikke kan forstå eller misforstår, og som barnet ikke er modent til at give samtykke til

- Det seksuelle overgreb er udtryk for den voksnes behov og på den voksnes betingelser, eller et udtryk for børn og unge, der udsætter andre børn og unge for seksuelt grænseoverskridende adfærd
- Det er en handling, som overskrider samfundets lovgivning og den almindelige moral

Definitionen er punkttopstilling af Henry C. Kempes definition af seksuelle overgreb fra 1978.

Når vi taler med børn omkring overgreb er det vigtigt at vi er åbne, for så vil børnene også være åbne i samtalen med os. Hvad har de oplevet; set i tv og hvad har de ellers hørt om? Vi skal tale med børnene om det i et sprog som passer til deres alder og modenhed. Det er et voldsomt emne, men vi må forstå, at selv små børn allerede har hørt lidt om sådanne sager. Det skaber tryghed at få emnet italesat og forstået med en tilidsfuld voksen. I sager hvor børn eller teenagere er blevet overfaldet af fremmede eller lokket væk, har man fundet ud af, at disse børn kort inden har haft en instinktiv fornemmelse af at noget var helt galt og at de burde stikke af. Sådanne instinkter skal de lære at reagere på. Derfor må vi voksne lære børn og teenagere, at hvis de får en utryk fornemmelse, så skal de stikke af finde en voksen, som de kan stole på og som vil hjælpe dem. Ofte vil børn, der har lært at følge dette instinkt, flygte hen til en ældre dame eller en kvinde med børn. I det hele taget, skal børn lære vigtigheden af ikke at tale eller gå med fremmede mennesker.

LÆRERVEJLEDNING

Emne	Tid	Materiale	Aktiviteter	Mål
Grænser	45 min.	Relationscirkel Se aktivitetsark	Relationscirkel udfyldes	At eleverne bliver bevidste om hvem deres fortrolige voksne er
Overgreb og pædofili	45 min.		Info omk. overgreb og klassesamtale	At børnene kan reflektere over hvad man kan gøre, hvis et barn eller en voksen ikke respekterer, men overtræder andres grænser
Porno	45 min.	Spørgsmål Se aktivitetsark	Øvelse 10: Spørgsmål og internetsøgning	At børnene forstår hvad porno er og hvordan det påvirker mennesker. Blive bevidste om lovgivning i forhold til billeddeling

Linkene herunder, er brugt i udarbejdelsen af dette kapitel. De kan bruges supplerende til undervisningen eller til at give mere viden til underviseren:

<http://www.migogminkrop.dk/film/rettigheder/?id=45661&vimeo=193866570>

<https://redbarnet.dk/skole/sikkerchat/gode-raad-mellemtrin/>

<https://redbarnet.dk/stopboernepornografi/viden/>

<https://www.tveast.dk/artikel/psykolog-saadan-taler-du-med-dit-barn-om-seksuelle-overgreb>

<http://nyheder.tv2.dk/samfund/2018-04-07-saadan-taler-du-med-dit-barn-om-seksuelle-kraenkelse>

<https://socialstyrelsen.dk/born/overgreb/seksuelle-og-voldelige-overgreb/seksuelle-overgreb/definition-og-lovgivning-om-seksuelle-overgreb>

http://denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/Etnologi/Seksualitet/pornografi

Aktiviteter – kapitel 5 – 6. klasse

Relationscirkel

Cirkeltegning om, hvem man har tæt relation med.

Blå ring: De personer du er sammen med efter skole, taler med når du har brug for hjælp, kan fortælle hemmeligheder

Grøn ring: De personer, som du taler meget med i skolen, hænger ud med i frikvartererne, af og til ses med efter skole

Orange ring: De personer du godt kan arbejde sammen med i skolen, som du af og til taler med i frikvartererne.

Rød ring: De personer du taler meget lidt med, ikke rigtig kender, ses ikke efter skole, ikke arbejder sammen med i skolen.

Hvem vil du gå til, hvis du har det svært?

Tegningerne fremlægges på klassen.

Brainstorm på klassen om, hvorfor der er grænser for, hvem vi vil gå til, og hvilke grænser der er sunde.

Seksuelle overgreb

Læs denne tekst op for klassen, hvor I får fælles viden om, hvad seksuelle overgreb er:

- Seksuelle overgreb kan være, når voksne rører ved et barns tissekone og tissemand, fordi den voksne synes, det er rart.
- Det er den voksne, der er ansvarlig for seksuelle overgreb. Det er aldrig barnets skyld.
- Børn skal have kys og kram og kærlighed fra den voksne, men det skal ikke være på en seksuel måde.
- Børn skal vide noget om seksuelle overgreb, fordi ingen børn skal udsættes for seksuelle overgreb.
- Hvis man bliver udsat for et overgreb, skal man tale med en voksen, man har tillid til.
- Seksuelt overgrebsmateriale med børn omfatter optagelser som fx film og billeder, af seksuelle forhold (samleje og samlejelignende forhold). Det kan også være, at en person under 18 år præsenteres i seksuelt prægede stillinger uden medvirken af andre. Det omfatter også optagelser med fokusering på barnets kønsdele.

Samtal med klassen om;

Hvad er almindeligt og sundt for jer i jeres alder; må mor og far gerne give knus, kys på munden, klappe jer bagi, se jer nøgne (hjemme på badeværelset, om natten i et låst værelse, i svømmehallens omklædning), se jeres venner nøgne, holde jer i hånden (flette fingre), give jer rygmassage m.m.?

Hvilke voksne har I tillid til, som I kan gå til, hvis en voksen eller et barn/teenager går over jeres grænse? Tag en runde på klassen. Man må gerne nævne flere voksne.

Hvorfor er der mange af dem, der er udsat for overgreb, der ikke siger det til nogen?

Hvad kunne hjælpe et barn eller en teenager til at fortælle om et overgreb?

Hvad er porno?

Godt at vide! Hvad siger lovgivningen? Når du bruger de sociale medier på nettet, og når du sender billeder via telefonen og internettet, kan det være vigtigt at kende til lovgivningen og en række gode råd i forhold til god stil på nettet.

Det er eksempelvis ulovligt og strafbart:

- At tage billeder af andre i private situationer – eksempelvis at tage billeder til en fest, hvor nogen optræder helt eller delvist nøgne – og lægge billederne på nettet eller sende dem til vennerne i en sms.
- At lægge private billeder af andre på nettet uden deres tilladelse.
- At bruge andre folks billeder på nettet uden deres tilladelse.
- At dele og videresende andre folks private billeder uden deres tilladelse.
- At skrive en grov løgn om andre på nettet
- At skrive private og følsomme oplysninger om andre på nettet uden deres tilladelse.

Sikkerchat.dk og "Når overgrebene går verden rundt – om billeder af seksuelle overgreb på børn og unge, Red Barnet, 2015

Du kan eksempelvis:

- Være opmærksom på, at dine privatindstillinger på de sociale medier og apps, du bruger, er indstillet, så dine personlige oplysninger er beskyttet bedst muligt.
- Tænke over, hvilke billeder du lægger på nettet eller sender til andre.
- Undlade at videresende andres billeder eller offentliggøre private billeder af andre uden deres tilladelse.
- Overveje, hvordan det, du skriver, kan blive læst og opfattet af andre.
- Blokere og anmelde kontakter, der overskrider dine grænser på nettet.
- Tale med nogen om det, hvis du oplever ubehagelige ting på nettet.
- Undlade at være alene, hvis du møder en kontakt fra nettet.
- Tale med dine forældre, eller andre voksne du har tillid til, om, hvad du laver på nettet.
- Bruge forskellige passwords til forskellige profiler og holde dit password helt hemmeligt.
- Undlade at give personlige oplysninger til folk, du ikke kender
- Bruge din kritiske sans. For også på nettet kan du komme i kontakt med mennesker, som måske har grænseoverskridende hensigter bag en sød og imødekomende facade.

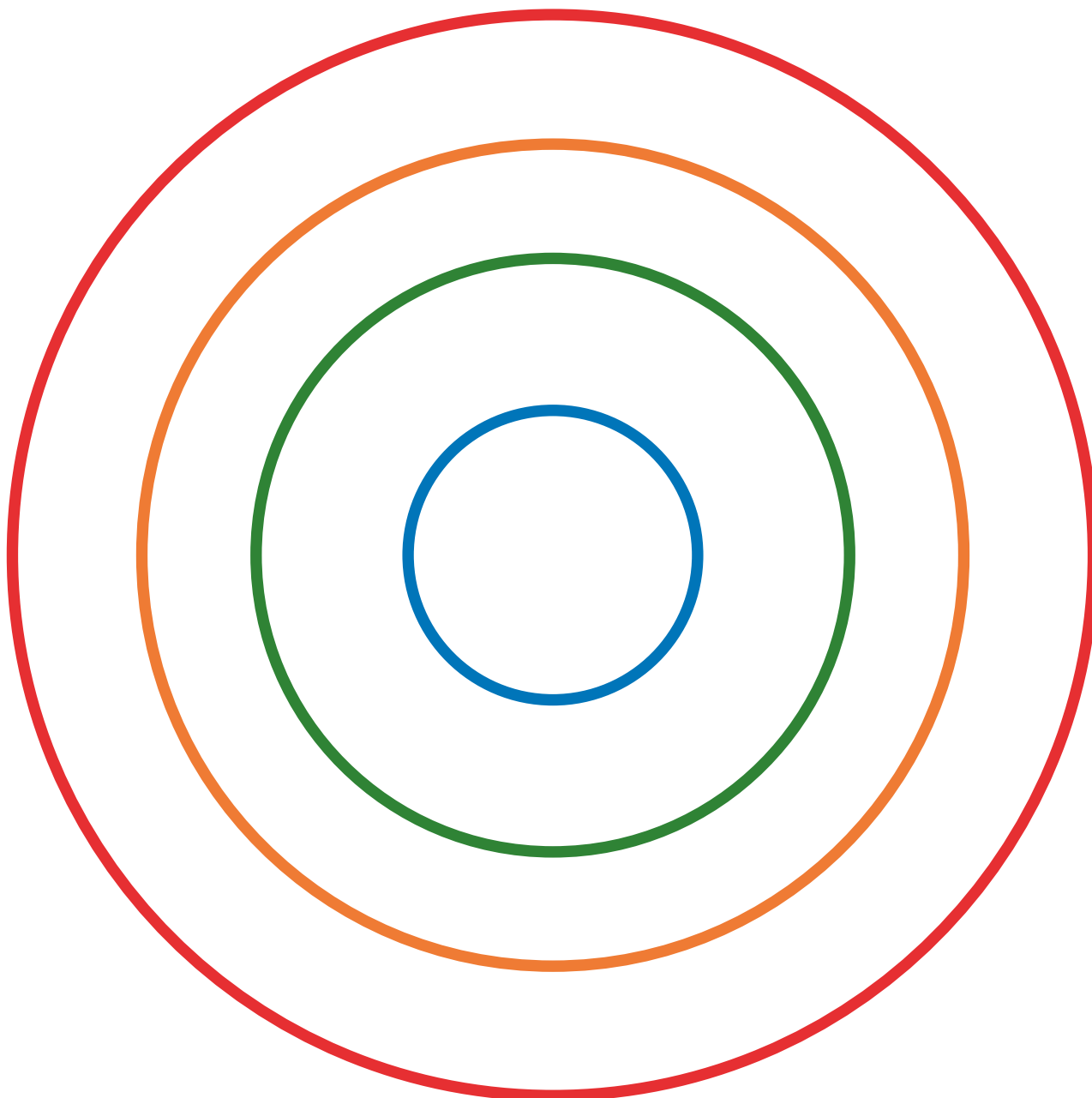
Gruppearbejde

Lad eleverne arbejde i par. Print spørgsmålene ud til eleverne og lad dem søge på internettet efter svar. Brug de sidste 10 minutter på at gå spørgsmålene igennem og sammenlign jeres svar. Henvis dem til at bruge hjemmesider fra adamogeva.dk, politiets hjemmeside, kommuners hjemmesider, redbarnet og ugesex.dk

RELATIONSCIRKEL

Navn:

kl:

Blå ring: De personer du er sammen med efter skole, taler med når du har brug for hjælp, kan fortælle hemmeligheder

Grøn ring: De personer, som du taler meget med i skolen, hænger ud med i frikvartererne, af og til ses med efter skole

Orange ring: De personer du godt kan arbejde sammen med i skolen, som du af og til taler med i frikvartererne.

Rød ring: De personer du taler meget lidt med, ikke rigtig kender, ses ikke efter skole, ikke arbejder sammen med i skolen.

Aktiviteter - kapitel 5 - 6. klasse

- Hvad er porno?
- Hvad gør porno ved os?
- Hvem må man tage billeder af?
- Hvad siger loven omkring deling af fx billeder?
- Hvornår er billeder/film pornografiske?
- Hvad kan man gøre, hvis nogle vil have et intimt billede tilsendt?
- Hvad kan man gøre hvis en kammerat sender intime billeder?
- Hvem kan/skal man gå til for at få hjælp?
- Hvor meget tøj skal man have på et billede, før det bliver porno?
(undertøj/badetøj, top, shorts, bluse, bukser, nederdel, kjole m.m.)
- Hvilke poseringer kan være seksuelle?
- Hvis du fik et billede af et barn/teenager der var seksuelt, hvad ville du så gøre?